

ДЖЕРОМ БИКСБИ ЕДНОПОСОЧНА УЛИЦА

Превод от руски: Цвета Пеева, 1973

chitanka.info

В понеделник сутрин на Северния булевард двуместният „Додж-49“ на Пит Инис неочаквано се занесе и със скорост петдесет мили в час връхлетя в едно дърво. Пит отиваше на работа в Манхатън от Гринхил, Лонг-Айлънд, където беше къщата му, жена му, кучето им Принц, единадесетгодишният им син... целият му живот.

Когато колата се обърна, Пит изруга. Покривът хлътна навътре и той си помисли: „Кой ли дявол ме накара да се замисля и ето какво стана. Проклятие, това е краят!“

Безполезно разсъждение, разбира се, но всеки мисли така, когато усети, че животът му виси на косъм. В такива мигове мозъкът работи по-бързо от нервите: няма време да чувствуваш, можеш само да мислиш и най-напред в теб пламва нещо като любопитство.

За щастие от страшния тласък встрани Пит падна по очи върху предната седалка; колата се бе преобърнала и покривът смачкал, но главата на Пит оцеля, защото той лежеше.

Колата отново се преобърна: Пит се подмяташе между седалката и хлътналия покрив, който сега беше на няколко дюйма над него. Скърцане на метал, стъклото издрънча и се разби на хиляди стъкълца. Пат — спуска се гума, след нея друга. Цялото тяло на Пит се беше мъчително напрегнало, мускулите на гърба и шията му като че ли всеки миг щяха да се пръснат.

Най-сетне колата отново се обърна на колелата си и така си остана, поклащайки се леко. Още няколко секунди всичко скърцаше и дрънчеше — и стихна.

Звуците продължаваха да ечат в ушите му, отпечатваха се в паметта му. После Пит зарита с крака лявата вратичка и най-после тя се отвори. Тогава почна бавно, внимателно да се измъква към нея, и всичко вървеше добре, докато раменете му не докоснаха кормилото — беше изхвъркнало цял фут към седалката. Пит понечи да се извърне и да пропълзи ребром край кормилото, но не успя да се извие — пречеше му хлътналият покрив. Притисна се колкото можеше към седалката, пое въздух, сниши се още повече и извивайки се леко, отново бавно запълзя.

Ето, краката му изскочиха навън, вече висят във въздуха; Пит си издра глезена в калника. Успя някак да освободи ръцете си и да се провере покрай кормилото, което сега бе на нивото на брадичката му. Най-сетне се измъкна от колата, сакото му се бе изхлузило на главата.

Стъпалата му докоснаха земята, после и коленете. Стоеше така на колене, притиснал буза о студения метал на олющената вратичка. Ненавиждаше колата и отчаяно се мъчеше с ръцете да се отблъсне колкото може по-далеч от нея. Падна по гръб върху тревата, в калта. Остана да лежи така по гръб, закрил лице с ръце и заплака.

Скърцане на спирачки, тропот. Остра болка. Пит отвори очи, огледа стоящите край него хора, без нищо да вижда, пак затвори очи и зачака какво ще стане по-нататък. Сега не бива за нищо да мисли: нека другите мислят за него. Сега всичко ще се нареди: ще пристигнат полицаите, бърза помощ и ще се погрижат за него. И Пит потъна в черна пронизана от болки нощ.

Дойде на себе си в болницата.

Сестрата, която оправяше одеялото му, запита:

— Как се чувствувате, мистър Инис?

Той я погледна, мръщейки се от болка.

— Жив съм.

— Много ли ви боли?

— Търпи се.

— Колата ви е напълно разбита. Полицията казва, че ви е спасило едно — били сте се заклецили между хлътналия покрив и седалката, затова не сте пострадали много. Само кормилото ви е счупило няколко ребра.

— Съобщихте ли на семейството ми?

— Тъкмо идвах да проверя дали сте се събудили. Жена ви чака в коридора.

Пит въздъхна.

— Приятно ще е известно време да не работя и да се позанимавам със синчето... макар че едва ли ще мога.

Сестрата се спря при вратата, усмихваше се, но очите ѝ гледаха строго:

— Не биваше да попълвате удостоверението си с шифър: това само ни обърка.

Пит замига в недоумение.

— От документите в портфейла ви узнахме как се казвате, но адресът и номерът на телефона са свършено други.

— Не разбирам.

— Особено телефонът, адресът е сбъркан съвсем малко — вместо 1811 там е записано 1801. Но вместо номера на телефона там има някаква безсмислица. Такава подстанция просто не съществува. Наложил се да търсим семейството ви чрез бюро справки.

— Много сте хубавичка, но явно не сте с всичкия си — бавно каза Пит.

— За първото — благодаря, но не съм побъркана — усмихна се сестрата и излезе.

Пит лежеше, вперил очи в тавана. Всичко, което е било в джобовете му по време на катастрофата, сега бе акуратно наредено на масичката. Пит напипа портфейла си и извади от него картичка в целулоидно калъфче.

Питър Инис
1801 Саут-Оук стрийт
Гринхил, Лонг-Айлънд
Ню Йорк
Хайвию 6-4509

Всичко е съвсем правилно.

А сестрата каза, че адресът не бил верен. И защо не са позвънили? Тя каза, че нямало такава подстанция. Пит мрачно изгледа телефона, когато слагаше на масичката портфейла си. Обикновен черен френски апарат, само с малко по-обтекаема форма.

А на диска бе означено: А-123 — Б-234 — Ц-345 — Д-456 — Е-567 и нататък все същата неразбория.

Гледаше все още апарата и клатеше глава, когато вратата се отвори и влезе Мери.

Разбира се, сълзи.

— Слава богу — повтаряше тя, притиснала лице в рамото му.

Пит за малко не изохка от болка. После Мери каза:

— Скъпи, прости ми, прости...

— За какво? — запита Пит.

— За кавгата — Тя се притисна още по-силно към рамото му. — Ти си искал да умреш. Знам, затова си катастрофирал.

Пит неволно изстена — заболя го много силно. Мери ахна и се отдръпна.

— Причиних ти болка, скъпи...

— Само удоволствие — каза Пит.

Тъмните ѝ очи бяха пълни със сълзи.

— Значи не ми се сърдиш?

— За какво?

— За кавгата.

— Каква кавга? Не, скъпа, не ти се сърдя. Аз... аз дори съм забравил за какво сме се карали.

Мери извади кърпичката си и избърса очите си. Сега вече не плачеше, само от време на време хлипаше. Седеше на края на кревата и държеше ръката му.

— Поправяй се — каза тя.

— Дреболия. Казват, че имам счупени само две ребра и някакви си драскотини. След два-три дена ще мога да се прибера в къщи.

Гледаше жена си с нежност, каквато отдавна не бе изпитвал; може да е за добро, че за малко не се уби, може би след това сътресение от живота им ще изчезна взаимното недоволство... или безразличие. Женени са вече от дванадесет години. Момчето им расте. Двамата са вече към четиридесетте. Напоследък живееха... почти разделени. А сега в душите им бе пламнала пак предишната нежност. Гори, разгаряй се, пламъче...

— Отвратителна кавга, нали? — каза Мери. — На душата ми напоследък беше ужасно. За всичко е виновна моята идиотска гордост: щом си си навил на ума, че кокетирам с Фил Тарант — няма да те разубеждавам, мисли както искаш.

— Фил Тарант — разсеяно повтори Пит. — Искаш да кажеш Фил Теранс?

Мери се нацупи.

— Фил Тарант. Нашият съсед — После се усмихна. — Нашият огромен плешив съсед, който ме интересува толкова, колкото ланшния сняг. Ах, Пит, как можа да ти мине през ума подобно нещо! И прости ми, дете хвърлих по теб снимката на кучето...

Пит Инис затвори очи. Съседът им — високият едър мъж — се казва Фил Теранс. И съвсем не е плешив. Славен момък е и е много щастлив в семейния си живот. Пит никога не бе казвал, нито помислял,

че между Фил и Мери има нещо. Не му бе минавало дори през ума. *Никога!*

— Каква снимка си хвърлила по мен? — предпазливо попита Пит.

— Ах какъв си! Защо се преструваш? Не бива така... Хайде честно да си признаем: било каквото било, а сега нека всичко да забравим.

Ще трябва да я разпитва със заобикалки, така ще е по-добре.

— Добре, че не ме улучи — каза той.

— Е... — тя смутено се усмихна. — Въобще аз не исках да те ударя. Но той така издраска пианото.

Пианото...

Но те никога не са имали пиано! Смятаха да купят за Пит младши, но още не бяха купили. Това е вече прекалено.

— Какво пиано? — каза той и се понадигна въпреки болките. — Ние нямаме пиано, Мери, по дяволите, какво става? Не помня да си ме замеряла с някаква снимка. Не помня да сме се карали. Фил Теранс съвсем не е плешив. Никога не съм си и помислял, че ти флиртуваш с него. Какво става?

Докторът каза:

— Може да е временно явление, мистър Инис. Загубване на паметта вследствие шока.

— Докторе, не съм загубил паметта си — търпеливо му обясняваше Пит. — Всичко отлично помня до последната минута преди катастрофата.

— Не се безпокойте — усмихна се лекарят. — Не е точно загубване на паметта. Просто нещичко сте позабравили, а нещичко се е пообъркало в главата ви.

— По дяволите — каза Пит.

— Но вие не можете да знаете, мистър Инис, сам не можете да осъзнаете какво се е пообъркало във вашите представи. Ето, вие например ми описахте някакъв друг телефонен апарат. Какво да ви кажа? Аз съм на петдесет години и през целия ми живот телефоните винаги са били такива.

— Не, не са такива.

Лекарят въздъхна.

— Просто още не сте се оправили от шока, това е. Може би ще е полезно да поговорите с някого от вашите психиатри.

— Не е нужно.

— Аз вече се осмелих да го поканя.

— Не желая да го видя — сухо каза Пит.

— Напразно.

— Аз съм толкова нормален, колкото сте и вие.

— Не се съмнявам. Но той като специалист по-добре ще съумее да ви докаже, че явленията, които ви се струват безспорни или обратно — съмнителни, просто са такива, каквито са, и така и трябва да се възприемат — именно защото сте със здрав разум.

Пит протегна ръка към телефона. Машинално, без да се замисля, взе да набира номер. Ако се замислеше, не би могъл да се ориентира в тая номерация. С привично движение, сякаш ги нямаше непознатите означения, набра номера на кантората си.

— Да? — отвърна глас в слушалката.

— Рейли, Форсайт и Спраг ли е? — запита Пит.

— Извинете, приятелю, набрали сте погрешен номер.

Пит опита още веднъж, пръстите му сами завъртяха диска. Този път набра номера на майка си в Бронкс.

— Мамо?

— Тук няма никакви майки — отвърна мъжки глас.

Пит захвърли слушалката върху вилката с такава сила, че телефонът издрънча. После се облегна на възглавницата и затвори очи. Мери пак тихичко заплака.

— Пит, скъпи... — каза тя.

Пит стисна зъби.

— Ще оздравееш...

— АЗ СЪМ ЗДРАВ! А ЦЕЛИЯТ СВЯТ Е БОЛЕН!

— Разбира се, вие сте здрав — каза психиатърът. — Не сте луд.

— Не говорете с мен като с дете, докторе — рече Пит. — В колежа изучавахме психиатрия. Могла не по-зле от вас да опиша състоянието, в което, според вас, се намирам. Но аз съвсем не съм в такава състояние.

— Значи не сте обърнали внимание на един много важен раздел — възрази психиатърът. — Даже и за най-опитния човек е много трудно сам да се лекува. Би трябвало да знаете, че от този, който е обзет от илюзии или халюцинации, не може да се очаква сам...

— Така, значи аз...

— ... трезво да преценява какво става с него...

— ... не съм в състояние трезво да преценявам реалността — уморено каза Пит.

— ... и се нуждае от странична помощ, нали разбирате?

Психиатърът посочи телефона, както направи преди и другият лекар:

— Ето, това е реалният свят. Той съществува. Това е доказателство. Като юрист вие сте длъжен да се съобразявате с доказателствата.

Две, три, четири, пет минути Пит хладнокръвно и старателно премисляше всичко, а психиатърът чакаше — нали те винаги изчакват. После Пит каза:

— Навярно е така. Трябва да сте прав. Надявам се, че думите ми звучат разумно. Телефоните винаги са били такива. Аз имам пиано. Жена ми ме замери със снимката... каква беше тази снимка, скъпа?

— Снимката на Пипи, нали го снимахме миналото лято — каза Мери.

Пит стисна зъби.

— Пипи?

— Нашето куче, скъпи... нима и това не помниш?

— Помня — каза той. — НАШЕТО КУЧЕ СЕ КАЗВА ПРИНЦ.

— Ще ви мине — каза психиатърът. — Травматична загуба на памет и всякакви там фантазии. Ако продължи, препоръчвам ви да прибегнете до психоанализа: вие сам едва ли ще можете да възстановите в паметта си всичко, което сте забравили, но специалистът ще съумее...

— Махайте се — рече Пит.

— ... и ще ви помогне да влезете в релсите — Психиатърът стана. — Пак ще ви навестя.

— Не е нужно — Пит целият се бе напрегнал, искаше му се да скочи от кревата и да закрещи. — Излез и ти, Мери.

— Пит...

— Да вървим, мисис Инис — тихо каза психиатърът. На вратата той се обърна. — На вас навярно ще ви е неприятно, мистър Инис, но аз, естествено, трябва да взема предпазни мерки. Във вашето състояние...

— Разбирам — каза Пит. — Съгласен съм. Поставете и пазач. Все ми е едно. Само че стига вече разговори.

Психиатърът излезе. Мери тръгна след него, завряла нос в кърпичката.

Пит усети как по бузата му запълзя сълза. Да, очите му са пълни със сълзи. И мъката е непоносима. Стана му студено и страшно. Пит скръцна със зъби:

— Не си отивай, Мери — повика я той.

Няколко минути те мълчаха прегърнати. Боляха го счупените ребра, но той отчаяно притискаше Мери към себе си: нека го боли. Болката поне е истинска. Мери беззвучно плачеше — сълзи течаха и от очите, и от носа ѝ; тя винаги плачеше така, когато биваше истински нещастна — не беше просто женска уловка. После стана и отиде до прозореца. Щорите бяха спуснати.

— Може би слънцето ще ни поразвесели — рече тя.

Щорите полетяха нагоре.

Пит знаеше, че е в нюйоркска болница. На десетия етаж. През прозореца видя зданието Крайслер на Четиридесет и втора улица, а зад него — Емпайър стейт билдинг, само че вместо безполезната мачта, на която нито веднъж не бе кацнал нито един дирижабъл, и телевизионната кула на добрата стара четвърта програма Емпайър бе увенчан със същата остра игла като Крайслер.

Пит закрещя. И преди да секне викът му, вратата се отвори и към него се втурна едър санитар. Мери припадна.

След два месеца го пуснаха да си отиде в къщи.

Отначало Пит всячески протестираше, че го държат като в затвор, но му казаха: „Законът за охрана на гражданите, нали знаете.“

Не знаеше такъв закон. А е юрист.

Психиатрите бяха много опитни. Стараеха се много.

Направиха го приемлив за обществото. Показаха му къде и в какво греша. Посочиха му купища доказателства: книги, фотографии,

филми, документи и обстоятелства от собствения му живот. В трудовата му книжка имаше отбелязани три длъжности, за които той никак не можеше да си спомни. В документите му бяха отбелязани и други любопитни сведения, например: за първия му брак с някоя си Джун Мейси. Някога той беше сгоден за момиче на име Джун Мейсън.

Донесоха му разни доказателства и дълго го убеждаваха.

И го убедиха. Доказаха му, че светът, в който живее, съвсем не е такъв, какъвто, както му се струваше, бе познавал. Доказаха му, че всичко това е плод на въображението му. Че ето, тази негова реакция е забавена, а в този случай му се привиждат несъобразни по време събития. Доказаха му, че на Емпайър стейт билдинг от паметивека е имало игла; че Прокофиев — любимият композитор на Пит — не е умрял в 1953 година, а е жив и досега, макар че непрекъснато е болен; че телевизията още не е толкова усъвършенствувана, та да е изгодна в търговско отношение; че Шекспир не е писал никакъв „Хамлет“ ...

Пит им рецитира откъси от „Хамлет“. Много се учудиха. Казаха: „Господи, но вие имате талант! Трябва да пишете!“

От време на време му се струваше, че наистина ще полудее. Понякога беше дори убеден, че е вече полудял. А понякога не се съмняваше, че всичко това е просто някакъв дяволски заговор на целия свят срещу него, Пит Инис.

Отчаяно съмнение. Като на луд.

Но Пит, разбира се, не е луд... Просто у него това е някакъв каприз, с който той се забавлява и който безпокои психиатрите в този стадий на боледуването му.

И все пак го вкараха в релсите. Зримата и осезаема реалност говореше сама за себе си по-убедително от всякакви думи.

Но той не преставаше да си спомня онзи свят, който съществуваше само във въображението му. Онзи свят, запечатан в паметта му до най-малките подробности си оставаше за Пит толкова ясен, колкото и този, реалният свят, с неговата неоспорима, осезаема истинност.

Вкараха го в релсите.

Сега разбра какво изпитва човек, който си е въобразил, че е Наполеон: сякаш падаш в бездънна пропаст.

Не само с разума, но и с чувствата си Пит прие случилото се.

Повярва.

В къщи всичко се оказа съвсем не така. Да, трябваше да го очаква.

Пипи излезе спаниел. *Принц беше коли.*

Къщата му е от пет стаи. *Шест.*

Боядисана е в зелен цвят. *В червено-кафяв.*

Зад къщата има цветна градина. *Зеленчукова.*

Пит младши има тъмни коси. *Светли.*

Пит обикаляше къщата, запознаваше се със своя живот. Някои неща бяха съвсем различни. Други само малко се различаваха от онова, което помнеше. А някои бяха точно такива или почти същите и това го объркваше.

Библиотеката... Разгледа една след друга всички книги и попадна на „Историята на западната философия“ от Бертран Ръсъл, която авторът му бе надписал; Пит го бе помолил в 1945 година, когато Ръсъл изнасяше цикъл лекции в Ню Йорк.

Седна в креслото и с любов погали книгата. После я разтвори. Пит никога нямаше навика да пише бележки по полетата. Но явно е имал такъв навик.

Влизай в релсите.

Вечерта дойде Фил Тарант — *Фил Теранс*. Беше плешив. *Кестеняви коси*. И Пит видя, че съвсем не са толкова близки приятели, каквито бяха в неговия въображаем свят. Фил спомена за голф и че двамата често играели.

Никога не бяха играли голф.

Когато си лягаха, Пит каза:

— Как мислиш, скъпа, откъде съм изкопал онзи свят? Онзи, въображаемия? Той е толкова... истински.

Мери го погледна.

— Забрави онзи измислен свят, Пит. Истинският е този.

Следващите няколко дни, докато още не бе тръгнал на работа. Пит по цял ден седеше над машината.

Какво пишеше?

Пишеше конспект на своя измислен свят. Съпоставяше, сравняваше: какво съвпада с реалния свят, по какво се различават и в

какво си противоречат. Изливаше върху хартията невероятните си фантазии (нали с годините спомените щяха да се заличат).

Печаташе в две колонки:

Измислен свят	Реален свят
Франклин Делано Рузвелт умрял в 1945 г.	Същото
Атомната енергия	Още не е известна

Безброй страници на строго юридически анализ, на прекрасни и много точни определения в дирене на исторически обоснования за съществуващите явления, непрекъснато сравнявани със „спомените“. Ръкописът набъбна до няколкостотин страници. Можеше да продължава така безкрай. Навярно по-лесно е да промениш света, отколкото представата, която имаш за него.

Работеше, като естествено правеше справки, прочете извънредно много материали и всичко това му помогна да се приближи до реалния свят. Неговият лекар-психиатър — Пит се бе обърнал към специалист и сега редовно ходеше два пъти в седмицата при него — всячески поощряваше тази работа. Пит събираше знания. Отначало това, което узнаваше, често го поразяваше. После възбуждаше само любопитството му. А накрая свикна и всичко му омръзна. Престана да пише. Мина половин година. Само четеше. Сега вече по-спокойно. Разсеяла се бе и последната сянка на недоверието.

Разбира се, случаят стигна до вестниците. Отначало се промъкнаха само някои неща, по-късно, когато се изясни, че случаят е необикновен, Пит стана сензация.

Нюйоркски юрист живее в измислен свят.

„Таймс“ помести съдържано интервю. „Лайф“ отдели на Пит Инис четири колонки. „Тайм“ — колонка, „Сайънтифик Америкън“ публикува памфлет.

Влязъл бе в релсите. И се чувствуваше много по-щастлив от преди.

И изведнъж всичко отиде по дяволите.

Сух глас каза по телефона:

— Мистър Инис? Прочетохме за вашия случай в „Сайънтифик Америкън“.

— Да? — каза Пит. Какво ли пак искат?

Гласът сякаш се смути.

— Струва ми се, че не е за телефонен разговор. Позволете ми да ви посетя вкъщи. Кога ще ви е удобно?

— Кой сте вие?

— Извинете... Аз... всичко е твърде необикновено, мистър Инис. Моите колеги и аз самият... Позволете да ви се представя: аз съм доктор Реймонд ван Хасен. Аз... Ало! Ало!

Пит бе вперил очи в една точка на библиотеката. В книгата със зелена подвързия, озаглавена „Бъдещето покоряване на атома“, автор — доктор Реймонд ван Хасен, два пъти лауреат на Нобелова награда. Същият ван Хасен, който в неговия измислен свят бе изиграл толкова важна роля при създаването на първата атомна бомба, и в работата на Окриджиския институт за ядрени изследвания...

— Да, докторе — каза Пит. — Чувал съм за вас. С какво мога да ви бъда полезен?

— Важното е с какво *ние* сме *ви* били полезни и какво още, може би, ще съумеем да направим за вас — възрази доктор ван Хасен.

Пит стисна слушалката с такава сила, че пръстите му изпукаха.

— Вие сте ми били полезен?

— Аз... собствено, не точно, ние. Ако нашата теория е вярна... мистър Инис, в същност, по-добре да дойдем при вас и да поговорим.

— Още тази вечер — дрезгаво рече Пит, съвсем сам в този неустойчив, изменчив свят. — Още тази вечер.

Сивата козя брадичка на ван Хасен потрепваше в такт с думите му.

— Паралелни светове, мистър Инис. Съществуващи светове. Предполагаме, че сте попаднали не в своя свят, просто не в своя свят.

Пит се бе отпуснал в голямото кресло до камината, смазан сякаш от някаква тежест. Физикът Енрике Патињо седеше на кръглата

табуретка пред пианото. Доктор Хейзъл Барджис, интересна жена към петдесетте, се бе настанила на дивана до Мери.

— Пит, какво говорят? — прошепна Мери.

— Казват, че не съм попаднал в своя свят. Ти не ги слушай.

Мери бе забила зъби в ръката си.

— Както казвате, излиза, че машината ви нещо се е повредила — рече той. — Някой забравил да завинти някакво болтче, така ли? И машината ви трепнала на поставката — така ли? И насоченият лъч, вместо да попадне в целта, минал встрани, през стената на лабораторията, през Флешинг Мидоуз и попаднал в мен, преди да успеете да го изправите. Нали така?

— Това се е случило не с нашата машина — поправи го Хейзъл Барджис. — Нали разбирате, лъчът на нашата машина беше насочен в истинския Пит Инис.

— Но това е вече глупост или оскърбление — каза Пит. — А според мен, и едното, и другото. Аз съм Питър Инис.

— Извинете — каза Хейзъл Барджис. — Искях да кажа, лъчът на нашата машина беше насочен в онзи Питър Инис, който живее в нашия свят. А машината от вашия свят е била насочила лъча си във вас. — Тя се запъна, захапа устна. — Моля, извинете ме. Когато прочетохме за вас... и разбрахме какво е станало... бяхме потресени.

Пит бавно стана и с всичка сила запрати чашата си в камината.

— Да пропаднете вдън земя! — рече той. — Всички, до един!

— Две Земи — каза ван Хасен, като гледаше синия пламък на уискито, — почти еднакви. Два почти еднакви експеримента. И два почти еднакви неуспеха. Пренасяне на Пит Инис в съседния паралелен свят. Само така е могло да се случи. Друго удовлетворително обяснение няма. И, много възможно, еднакви резултати. Автомобилна катастрофа, болница и... хм...

Той погледна към Мери, улови бесния поглед на Пит и се извърна: козята му брадичка потреперваше.

— Дръж се по-сериозно, Реймонд — каза Хейзъл Барджис. — Ех, по дяволите!

— Моля ви, идете си — прошепна Пит.

— Може би ще съумеем да ви помогнем, мистър Инис — кротко каза Енрике Патињо. И се обърна към Мери. Лицето му беше изрязано от бръчки, той я погледна така, както може да гледа само стар,

проницателен, мъдър син на древен и мъдър народ. — Разбира се, ако вие пожелаете.

Пит залитна.

Мери скочи и се спусна към него.

— Пит, не разбирам...

Мери? Но Мери ли е това?

— С нашия експеримент ние искахме... — продължи ван Хасен.

— Бъдете проклети с вашия експеримент. Махайте се и ни оставете на мира.

— Но, мистър Инис, може би ще успеем да постигнем противоположния ефект и да ви върнем...

И в този миг се отприщиха сълзите. Рукнаха като поток. В друг случаи един мъж едва ли би могъл да заплаче така, като дете — това става само когато светът му се е изпълнил със страхове, като света на детето. Или когато не му е останал никакъв свят.

— Почнал е да пие, откакто позвънихте — каза Мери, като прегърна отчаяно Пит.

Учените си отидоха. И оставиха картичката си:

Научноизследователски институт „Грейдън“
Флешинг, Ню Йорк 27, Ф-Е 395.

Бе станал човек-безсмислица. Човек-грешка. Земята го мамеше. Предишният познат свят го зовеше. Зовеше го толкова настойчиво, че Пит откликна с цялото си същество като опъната струна — нали вече знаеше всичко.

Не оставаха никакви съмнения.

Такъв голям учен като ван Хасен не ще говори напразно. Ван Хасен и колегите му явно са уверени в това, което казват. И тогава всичко се изяснява.

Земята го зовеше.

... Веднъж, когато гледаше червения залез, Пит Инис си помисли, дали не му е съдено тази вечер да се върне?

Край на самотата.

На гнета на чуждия свят.

Тази Вселена вече толкова много означава за него.

Тази Вселена го ненавижда. Тя го отхвърля. Нанася му удар след удар. Така ли е всъщност, или само му се струва, но усещането от час на час се изостряше, превърна се в мъчение, в непрестанен ужас. Напада го от засада, заварва го неподготвен и той няма сили да се защитава и не знае откъде ще дойде следващият удар.

Пит не можеше да спи, крачеше в тъмнината напред-назад, сравняваше сегашното си положение с предишното.

Втората Земя — така наричаше сега мислено този свят — в много отношения му се струваше по-добра. Харесваше му работата — тук той бе дори и съдружник във фирмата.

Но едно е само важно: обичта и домашният уют... новата Мери.

Крачеше неуморно из стаята, настръхнал, мислеше, проклинаше тази Вселена — и накрая се реши.

Каза на Мери, че трябва да се върне на своята Земя, и Мери заплака. Обясняваше ѝ всичко отново. Той не е нейният Пит. Тя не е неговата Мери. Това не е неговият свят. Ако остане тук, неминуемо ще полудее.

— Обичам те — плачеше тя. — Няма да те пусна!

— Ще получиш обратно своя Пит — с мъка отвърна ѝ той. — Там, на моята Земя, навярно и на него не му е добре, както на мен тук. Ще го намерят тамошните учени. И той ще поиска да се върне.

— Не ми трябва никакъв друг Пит! Ти си ми нужен!

„И на мен не ми трябва друга Мери“ — помисли си Пит и нещастен, измъчен тръгна да скита из улиците. Какво друго му оставаше?

Може би неговият двойник там в този час също скита по улиците, обзет от същите чувства. Може би и той копнее да се върне в родния свят в привичните релси и го измъчват същите съжаления? Може и той да е намерил в Мери Първа нещо подобно, каквото откри Пит в Мери Втора? Всичко е възможно в този непостижим свят, където цари такова сложно и странно равновесие.

Сигурно и него го преследва и ненавижда онази чужда за него Вселена.

Както и да е, изход няма. По-точно има един-единствен изход.

И двойникът му на Първата Земя навярно е дошъл до същата мисъл, макар и може би по други причини. Всичко е същото. Или почти същото.

Пит реши да остане още една, последна седмица. Мери като че ли се смири. Най-после бе разбрала жестоката истина на случилото се и неговите неотвратими последици или може би просто се бе покорила на съдбата.

Тази последна седмица прекараха като на сън. Излизаха всяка вечер, ходеха по ресторанти, на театър. Заедно им беше хубаво. Сякаш отново се бяха намерили: възможно е Мери да се опитваше по този начин несъзнателно да го задържи.

В деня, когато тръгнаха за Научноизследователския институт „Грейдън“, Пит очакваше сълзи. Но Мери не заплака. Изглеждаше като че ли съсредоточено мисли за нещо.

А неговите сълзи? Те ще дойдат после, когато се озове самотен на своята Земя. По-добре Мери да не знае колко му е станала скъпа.

Машината се оказа по-голяма, отколкото очакваше. Огромна метална тръба излизаше отстрани от нещо, напомнящо циклотрон. В края на тръбата на централната ос бе окачено метално кълбо около три фута в диаметър. На повърхността му, в противоположния край на тръбата аленееше кръгло стъклено око — то гледаше, без да мига в голяма откритата от едната страна метална кутия, през която минаваше сложна плетеница от жици и проводници.

— Искахме да изпратим в другото измерение само един атом, само един! — каза Енрике Патињо. — И почти съм уверен, че двойниците ни от вашата Земя са се стремели към същото. Но вместо атом изпратихме там нашия Питър Инис. А те изпратиха тук вас — Патињо посочи двете маси, които стояха една до друга в средата на помещението. Върху тях имаше купища книжа. — Всичко бяхме изчислили. И узнахме доста интересни неща. Излиза, че само един атом — а повярвайте ми, нашият лъч не може да изпрати наведнъж повече от един атом — един-единствен атом, устремявайки се от едното измерение в другото, неминуемо увлича със себе си целия организъм, в който е включен.

— Интересно, в такъв случай дали съм разбил своята кола или колата на вашия Питър? — замислено каза Пит. — Къде е границата?

— Най-вероятно сте разбили своята кола. Макар че не съм уверен. Но ние смятаме, че това явление — пренасяне на цялото — е характерно само за живата материя, а всички предмети, намиращи се в радиуса на действието на електромагнитното поле...

Той продължаваше да говори.

Пит гледаше машината.

Може би другият Пит Инис на другата Земя също гледа сега машината? Да се надяваме, че е така. И да се надяваме, че другият Пит е добър човек. Защото Мери Втора е чудесна!

— Елате насам, моля — повика го ван Хасен. Той нагласяше нещо на кръглото червено око.

— А защо не тръбят фанфари? — мрачно забеляза Пит. — Къде са репортерите и фотографите? На мен, разбира се, не са ми нужни.

— Ние... — Енрике Патиньо се запъна. — Разберете, мистър Инис, ние охотно бихме отложили завръщането ви поне за известно време и бихме ви разпитали за вашата Земя. Можехме, разбира се, да ви разпитаем и по-рано, но не искахме да се намесваме във вашия и без това доста необикновен личен живот. Искахме сам да дойдете при нас. А сега... боя се, че ще трябва да се задоволим с наблюденията върху нашия Питър Инис. Въз основа на нашите последни изследвания дойдохме до извода, че може би за вас е много опасно да оставате повече тук. Опасно е и за вас, и за нас.

— И аз го почувствувах — каза Пит. — Звуча в дисонанс с тукашния оркестър. Нарушавам хармонията.

— Тази сутрин взехме решение. Тъкмо смятахме да ви повикаме, и вие дойдохте сам.

— А ако бяхте ме повикали и аз откажех да дойда, бихте извикали морската пехота?

Патиньо се усмихна с някаква удивително момчешка усмивка.

— Ами да. Собствено, появяването ви в нашата Вселена едва ли ще окаже някакво влияние в близките милиони години. Отклонението трябва да стигне фантастично високо ниво, преди да се изяви. Но ние сме учени и не можем да рискуваме да ви разрешим да останете тук, макар и за известно време. Вашето влияние теоретично нараства в геометрична прогресия на всеки шестдесет и едно цяло и четиристотин шестдесет и девет хилядни от часа.

— Аз вече не съм онзи, който дойдох при вас — каза Пит. — Загубил съм милиони молекули и съм придобил милиони други...

— Може почти със сигурност да се предположи, че това, тъй или иначе, се компенсира и уравновесява; да се надяваме, че не грешим.

— Тогава, ако няма никакви други пречки... освен чувствата ми...

Патиньо въздъхна.

— Добре, но ние знаем толкова малко... затова и не тръбят фанфари. Щом ви отпратим, машината ще бъде демонтирана. Колкото по-малко хора знаят за тази страна на нашите научни изследвания, толкова по-добре. Може би сега постъпваме прекалено глупаво. А може би, би трябвало да изстиваме от ужас.

— Е — сдържайки вълнението си каза Пит, — кога ще започнем?

— Ако искате, веднага.

— А те кога ще започнат?

— В същия момент, когато и ние... или обратно. Изглежда, на това ниво всичко напълно съвпада: ние сякаш сме изразители на общите за цялата Вселена закони.

— Да свършваме! — прекъсна го ван Хасен. — Така може целият ден да мине в приказки.

— А не мога ли да взема със себе си... книга или нещо друго? — попита Пит.

Патиньо поклати глава. После хвана Пит за ръката и го постави пред кълбото. Червеното око гледаше Пит право в челото.

Пит още в къщи се бе простил с Мери. И сега дори не я погледна.

Всичко стана много бързо.

Патиньо му махна с ръка на прощаване.

Ван Хасен натисна някакъв бутон зад металното кълбо.

— Пит! — извика Мери.

Машината зави пронизително, заглушавайки вика ѝ.

И Мери се озова при него.

Лабораторията беше почти същата. И машината — същата. Кръглото червено око угасна. Воят стихна.

Всички стояха, затаили дъх.

Пит, прегърнал Мери, оглеждаше наоколо и се усмихваше.

— Без брада едва ви познах, доктор ван Хасен. После се обърна към Мери: — Радвам се, че го стори. Не посмях да те помоля.

Мери заплака.

— Помислих... ако аз... тогава и тя... а може първо на нея да ѝ е хрумнало...

— Ще ти хареса моят Пит младши — каза той нежно. — А онази Мери, която си е отишла оттук, ще бъде добра майка на твоя син.

Учените малко по малко идваха на себе си. Десетина минути с пламтящи от любопитство очи обсипваха пристигналите с въпроси, после Пит каза, че биха искали с Мери да си отидат в къщи.

Ван Хасен излезе с тях да ги съпроводи. Останалите двама — точно същият Патиньо и не толкова привлекателната Хейзъл Барджис — вече демонтираха машината.

На вратата на асансьора Ван Хасен попита:

— Съгласен ли сте да ни сътрудничите, мистър Инис?

— Благодаря, с радост — отвърна Пит и притисна лакътя на Мери.

Вратата на асансьора се отвори. Вътре нямаше нищо освен плътна синкава светлина.

— Моля — учтиво каза Ван Хасен.

Като се поколеба за миг, Пит каза с безгрижен глас:

— Всичко е наред, скъпа... Нашите асансьори не са като вашите. Съвсем не са като вашите.

И мрачно стъпи в синкавата пустота, притискайки към себе си лакътя на Мери. След тях влезе и ван Хасен. И на това синкаво сияние заплуваха надолу.

„Като вървиш по еднопосочна улица, ти остава само едно — мислеше Пит. — Да вървиш направо и да гледаш пред себе си! Да търсиш своя истински свят. Нищо няма да казвам на Мери. Ще мълча и онези другите ще мълчат.“

Очите му се разшириха: а колко ли са те, другите?

Надолу.

Най-сетне усети под краката си твърд под.

„Трябва само да си изясня какво е това: утре или след милиони години. Може би този свят няма да ме ненавижда?“

Това беше вярно. И този свят бе добър към него.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, броеве 2 и 3 от 1973

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.